СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIII. Ч. 249. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 31-го ГРУДНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 31, 1986 No. 249. VOL. XCIII.

СУД НАД І. ДЕМ'ЯНЮКОМ ЗНОВУ ВІДКЛАДЕНИЙ

Єрусалим. — Як повідомило пресове агентство ЮПІ, єрусалимський суд знову вирішив відкласти переслухання справи Івана Дем'янюка на чотири тижні. Суд над І. Дем'янюком, якого посуджують в масових вбивствах в нацистському концтаборі Треблінка під час Другої світової війни, повинен був відбутися 19-го січня 1987 року. Нова дата суду — 16-го лютого.

Рішення про відтермінування переслухання прийнято на просьбу американського адвоката Дем'янюка Марка О'Коннора, який заявив, що йому потрібно більше часу для підготови до захисту. Дем'янюк продовжує твердити, що ніколи не був у Треблінці, а в роки війни сам попав у німецький полон і чудом врятувався.

БЕНКЕТ НА РОЗБУДОВУ УОКЦЕНТРУ ПРОЙШОВ ВДАЛО

Філядельфія (Я.Т.). — Стодоляровий бенкет-бенефіс, який відбувся тут у суботу, 6-го грудня, у приміщеннях Українського Освітньо-Культурного Центру на придбання фондів для розбудови цього центру увінчався успіхом і приніс поважний прихід.

У бенкеті взяло участь 160 осіб, у тому поважний відсоток осіб молодих поколінь.

Бенкет відкрив коротким словом і молитвою президент УОКЦентру д-р Олександер Черник. Під час бенкету д-р Черник представив присутнім Джана Ракса, сенатора стейту Пенсильванія, який передав УОКЦентрові дотацію стейту у висоті 50,000 дол. Слід згадати що це вже друга поважна дотація стейту на потреби центру. Минулого року сен. Ракс вистарався для центру теж 50,000 дол.

Дотація ця призначена на культурну працю центру і не може бути вжита на покриття коштів розбудови, але вона відтяжує інші фонди центру і тим посередньо помагає і його розбудові.

Ведення дальшої частини вечора д-р Черник передав проф. д-рові Альбертові Кіпі.

У розваговій частині бенкету виступива наш гуморист Зиновій Маринець, і піяністка Ірина Пелех-Зварич. Присутні нагородили обоїх виконавців рясними оплесками.

Після розвагової частини д-р Кіпа інформував про пожертви, які вплинули перед бенкетом та під час бенкету на фонд розбудови центру. У зв'язку з тим, що пожертви ще дальше впливають, на день писання цієї інформації сума вплачених і здеклярованих пожертв досягнула вже 270,000 дол. Список жертводавців і їхніх пожертв буде вкоротці поданий у пресі окремим повідомленням.

Перед бенкетом присутні мали нагоду оглянути недавно відслонену пропам'ятну таблицю громадян та організацій, які жертвували за час існування УОКЦентру на кошти сплати його купна та на його дотеперішню розбудову по 1,000 дол. або більше . Не внесені, очевидно, на цю таблицю, покищо імена жертводавців, які жертвували в останніх тижнях, отже, не внесені ще жертводавці, що жертвували під час чи після бенкету.

У групі фундаторів (пожертви — 10,000 дол. або більше) є три жертводавці: д-р Олександер і д-р Зеня Черники, Іван і Діянна Гинянські, та Юрій і Розалія Лесюки, Товариство „Рідна Школа" українська щадниця й українська кредитівка „Самопоміч".

У групі меценатів (5,000 дол. або більше) є на пропам'ятній таблиці 15 осіб та організацій і у групі добродіїв (1,000 дол. або більше) є 219 жертводавців.

Вдалий бенкет та збірка на фонд розбудови — це заслуга багатьох активісток і активістів центру, зокрема трьох ключевих осіб: голови фінансової комісії інж. Бориса Захарчука, голови секціїо збірки фондів — Христини Кульчицької та імпрезової референтки — Дарії Федак

Перед і після бенкету було чути нарікання що, мовляв, 100 дол. від особи це забагато. Відповіддю на такі нарікання може бути супружжя Петро і Марія Луцькі, які прийшли на бенкет не тільки самі (мимо цього що П. Луцький є досить поважно недужий), але із двома дітьми і двома кільканадцятьлітніми внучатами.

Наприкінці слід згадати д-ра Олександра Черника,

(Закінчення на стор. 3)

ВІДБУЛАСЬ ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ ПОРУШЕННЯ СОВЄТАМИ ПРАВ ЛЮДИНИ

Торонто, Канада (Х.Д.). — Канадська преса подає, що 10-го грудня ц.р., на площі Нейтена Філіппса в Торонто демонстранти випустили понад тисячі плястикових чорних і жовтих бальонів на знак протесту проти порушення людських прав совєтами. На жовтому бальоні було написано прізвище людини, яка згідно з твердженнями демонстрантів, є „несправедливо переслідувана або ув'язнена" в країнах совєтського бльоку.

Бальони подавали інформації про кожного в'язня включно з адресою та просьбою, щоб знахідник, в руки якого попаде бальон, вислав картку з різдвяними побажаннями. Жовті бальони репрезентували людей, які були вислані совєтською владою до Чорнобиля відчищувати радіоактивні речовини, що затруїли довкілля після нуклеарної катастрофи.

Понад 200 осіб — естонців, лотишів, литовців і українців стояли під парасолями на холодному дощі, щоб взяти участь у відзначенні Дня Людських Прав ОН. Всі ці особи репрезентували свої раніше незалежні країни, які окупували совєти.

Бальони випущено о 12-ій годині, а зібрані скандували: „Все, чого домагаємося, це свобода і ми прагнемо її негайно!" Член провінційного парляменту Юрій Шимко закликав присутніх продовжити свої домагання. Він твердив, що в СССР є коло двох тисяч концтаборів, а в кожному з них карається по одній тисячі в'язнів. Ці в'язні об'єдналися, щоб почати голодовий страйк і влаштувати різні інші роди протесту під час Дня Прав Людини.

Англійсько-український словник — допомога в щоденному житті

Саскатун, Канада. — Тут, 1980 року, появився англійсько-український словник під загальною назвою „Ukrainian words: to enjoy everday ukrainian culture". „Українські слова: щоб щоденно мати змогу користуватися українською культурою". За цим, опублікованим уже томом п. з. „Літні зайняття", слідуватимуть інші, і в кожному з них перед читачем відкриватиметься інша пора року і приналежні до неї слова. Редактори цієї книжки — це Юрій Фоти і Зенон Погорецький; уклала її Надіна Білинська і Надія Дмитріюк; ілюстрації у виконанні — Степанії і Зенона Погорецьких. Словник цей опублікував Канадський комітет Саскачеванської провінційної ради при співпраці Саскачеванського державного секретаріяту для справ молоді і культури.

У підручнику цьому з одного боку сторінки — слова по-англійськи, а зараз поруч — по-українському, щоб можна було ними користуватися у щоденному житті, чи то в ділянках релігійних, товариських, спортових, кулінарних і т.д. — і всі вони відносяться до літньої пори року.

Д-р Д. Марплс роз'їжджає з доповідями про Чорнобиль

Джерзі Сити, Н. Дж. — Д-р Дейвид Марплс, науковий дослідник нуклеарної фізики, який співпрацює з Канадським Інститутом Українських Студій при університеті Альберти і є дослідником у справах совєтської енергетики в „Радіо Свобода" у Мюнхені, роз'їжджає тепер по Канаді та ЗСА з доповідями у зв'язку з саме випущеною його книжкою „Чорнобиль і нуклеарна потужність в СССР" що її Д. Марплс видав фондами Канадського Інституту Українських Студій у видавництві Ст. Мартінс Пресс в Ню Йорку.

CHERNOBYL & NUCLEAR POWER IN THE USSR — DAVID R. MARPLES

Заголовна сторінка книжки Д. Марплса.

Така доповідь відбулася в Українському Культурному Центрі в Гамилтоні при вщерть виповненій залі, про що обширно писав канадський щоденник „Спектейтор" з 25-го листопада 1986 року.

У вівторок, 9-го грудня 1986 року д-р Д. Марплс доповідав в Українському Інституті Америки в Ню Йорку, а 11-го грудня в Бостоні. Крім того відбулися вже дві доповіді д-ра Д. Марплса у Вашінгтоні.

У своїх доповідях д-р Д. Марплс остерігає, що після нещасливого вибуху в Чорнобилі можливості інших нещасть, зв'язаних з нуклеарними реакторами, тільки збільшилися в Україні, тому що совєтські урядові чинники стараються легковажити собі це що сталося у місяці квітні у Чорнобилі. Він підкреслює, що хоча цілий світ з вдоволенням прийняв совєтський звіт до Міжнародного бюра атомової енергії як доказ відвертости, досі нечуваної в СССР, то однак існують великі розбіжності поміж першими звітами про катастрофу, а остаточним звітом. На підкреслення свого твердження д-р Д. Марплс подає, що у перших повідомленнях було подано, що 10 відсотків нутра реактора вибухло в повітря, а у кінцевому звіті у Відні цей відсоток „зменшився" до 3.5.

Р. Прийма-Богачевська виїжджає до Бразилії

Ню Йорк. — Відома широко примабалерина, хореограф та провідниця ансамблю „Сизокрилі" Рома Прийма-Богачевська виїздить в найближчих днях, враз із своєю донькою Анею, на три тижні до Бразилії, щоб на запрошення української громади в Прудентополісі перевести там інтенсивні курси українських танців.

Маестро Р. Прийма-Богачевська і В. Сосяк під час інтерв'ю в редакції „Свободи".

За посередництвом Василя Сосяка зорганізуванням цієї поїздки зайнявся о. Василь Цимбалістий, ЧСВВ, парох української католицької церкви св. Йосафата в Прудентополісі, який з радістю прийняв можливість гостити в Бразилії Р. Прийму-Богачевську і зібрав понад 170 українських дітей, які візьмуть участь у курсах народних танців.

Курси відбудуться в часі між п'ятим і сімнадцятим січня 1987 року і будуть переведені у трьох вікових групах — для дітей від 8-го до 16-го року життя, для молоді понад 16 років життя і для окремої групи 50 осіб, які Р. Прийма-Богачевська вивчить на майбутніх інструкторів. Учасники цієї спеціяльної групи — це вибрані представники з усіх українських громад в Бразилії, які відтак зможуть у різних місцях поселення далі ширити навчання правильного українського народного танку.

Зацікавлення українським народним танком в Бразилії велике і Р. Прийма-Богачевська враз із донею будуть мати в часі курсів в Прудентополісі повні руки роботи. Вони надіються, що українська громада в ЗСА і тим разом допоможе своїм братам і сестрам в Бразилії так щедро як досі, бож ці молоді адепти українського народного танку потребують конечно до дальшого його поширення відповідних народних строїв, яких вони із своїми більше як скромними фінансовими засобами не мають можливости купити.

СВІТ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ОКУПАЦІЇ АФГАНІСТАНУ

Ню Йорк. — Газета „Вашінгтон Пост" надрукувала інтерв'ю свого московського репортера Ґері Лі, яке він взяв у директора Інституту світової економіки і міжнародних відносин Євгенія Прімакова напередодні сьомої річниці совєтської окупації Афганістану. З інтерв'ю складається враження, що Совєтський Союз плянує вивести свої війська з Афганістану навіть на випадок провалу спроб вирішити афганський конфлікт шляхом переговорів.

Є. Прімаков, який є спеціялістом з проблем Близького Сходу і одним з дорадників Міхаїла Ґорбачова, назвав недавні совєтсько-пакістанські переговори в справі Афганістану корисними і додав: „Однак виведення військ відбудеться в будь-якому випадку", хоч це станеться не зразу, а „після довгого періоду, необхідного для стабілізації становища в Афганістані".

Однією з головних умов цієї стабілізації, як вважає Прімаков, є досягнення якоїсь угоди між кабульським режимом і борцями за свободу. Він повідомив про контакти, які мають місце між Кабульом і повстанцями, і заявив, що якщо партизанські організації захочуть допомогти існуючому урядові, то це буде на користь справи. „Якщо повстанці вернуться в Афганістан, вони будуть амністовані", — сказав Прімаков. Нинішній афганський уряд „шукає нових підходів, нових концепцій, — продовжував він. — В цьому шлях до стабілізації".

На афгансько-пакістанських переговорах, які тривають уже кілька років під егідою ООН, Кабуль недавно запропонував довгожданий плян виведення совєтських військ. Однак цей плян розрахований на чотири роки і тому Пакістан відкинув його, настоюючи щоб совєтські війська залишили Афганістан в значно коротший термін.

На початку грудня у Москві відбулися переговори між міністрами закордонних справ СССР Едуардом Шеварднадзе і Пакістану Абдулом Саттаром. Москва добивається, щоб Пакістан не дозволяв партизанам користуватися своєю територією для підготови рейдів в Афганістан. На пакістанській території знайшли притулок від двох до трьох мільйонів афганських втікачів, хоч деякі називають і більш високу цифру.

Недавно Ґорбачов заявив, що „нейтральний" Афганістан цілком задовільнив би совєтське керівництво. Ґ. Лі запитав Прімакова, чи це означає, що в совєтській політиці щодо Афганістану відбулися якісь зміни. „Ми завжди прагнули, щоб Афганістан був незалежною, неприєднаною і нейтральною країною", — сказав Прімаков, ухиляючись від відповіді.

Уряди Великобританії, Західньої Німеччини і комуністичного Китаю закликали Совєтський Союз вивести з Афганістану окупаційні війська. Цим самим вони відзначили сьому річницю окупації Афганістану. Протести проти совєтської окупації відбулися в Пакістані та Індії.

ВЕЛИКА ГРУПА ЕМІҐРАНТІВ ПОВЕРНУЛАСЯ ДО СССР

Москва. — Акредитовані в Москві західні кореспонденти інформують, що у понеділок, 29-го грудня ц.р. сюди прибули 50 еміґрантів із З'єднаних Стейтів Америки, які нібито розчарувались життям за кордоном і затужили за батьківщиною. Велику частину цієї групи становили жиди, які раніше роками чекали на візи і нарікали, що совєтський уряд стосує проти них різного рода репресії і шикани, щоб тільки затягати їхнє бажання виїзду з комуно-московської імперії.

Еміґрантів навіть „вітали" офіційні совєтські представники, які пізніше заявили кореспондентам, що це одна з найбільших груп поворотців і за нею слідуватимуть інші, користаючись з нової політики генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова, який, мовляв, вважає, „що кожна людина в СССР повинна почуватися свобідно і користуватися повними правами, якими громадян СССР забезпечує конституція".

Деякі еміґранти заявили кореспондентам на московському летовищі Шереметєво, що вони ніяк не могли звикнути до американського способу життя, а крім того весь час тужили за рідними і оточенням. Більшість еміґрантів походить з Ню Йорку й околиць, багато з них жили в чистій, можна сказати багатій дільниці Квінсу. Не зважаючи на те, вони нарікали на безконтрольне злочинство в ЗСА, брак опіки уряду над громадянами, які є залишені без жадних вказівок і надання їм праці тощо. Інші позитивно висловлювались про ЗСА, називали Америку багатою країною, однак нарікали на безпорядки, перекупства, брак соціяльного забезпечення, використовування лікарями пацієнтів, аж до цілковитої фінансової руїни, але понад усе їх жерла туга за Совєтським Союзом, їхнім способом життя, родиною, приятелями і упорядкованим суспільством.

Одним словом — кажуть кореспонденти, — розказували нам те, що вже було раніше відомо від інших еміґрантів, які сотнями тисяч приїжджали до ЗСА з таборів переселених осіб в Европі у 1950-60 роках.

Група включає старших і молодших еміґрантів, а також дітей чи молоді різного віку, яка не дуже була захоплена рішенням своїх батьків. Не треба виключати, що у групі були аґенти КҐБ, що їх Москва вислала раніше для того, щоб вони за рік чи більше повернулися з родинами до СССР і щоб уряд міг використати їхній поворот для пропагандивних цілей. Один з подібних „втичок" бундючно заявив західнім кореспондентам на летовищі, що „я люблю свою батьківщину більше як будь-іншу країну". Правда, не знайшлося серед кореспондентів, ні одного, які б запитали „сміливця", чому він тоді так настирливо домагався виїзду з СССР і то тільки до ЗСА. Валентін Агазарян крім того заявив, що йому дозволять повернутися до Баку в Азербайджані, де він краще житиме, бо „Америка має забагато проблем і вона не цікавиться, що роблять і як живуть її громадяни".

Деякі поворотці є вже американськими громадянами і вони будуть мати змогу повернутися до ЗСА, як цього захочуть. Совєти не опонували до цієї справи, навпаки, вони грали ролю покровителів тих, що повернулися „у власні пороги" і речників „нової здемократизованої Ґорбачовим системи" в СССР.

У СВІТІ

ДВА ТИЖНІ УРЯД Перу проводив повітряні і наземні рейди проти тих, які продукують кокаїну. Їх плянтації знаходяться в джунґлях, в 200-250 милях на північ від Ліми. Газета „Кроніка" повідомила, що під час рейдів були знищені 44 „фабрики", де переробляють листя коки на пасту, з якої потім роблять кокаїну. Гелікоптери військово-повітряних сил знищили летовище в джунґлях, що його використовували контрабандисти. Уряд не видав ніякого комунікату у зв'язку з рейдами, але оскільки звідомлення про них надрукувала урядова газета „Кроніка", дані про рейди були сприйняті в країні як урядові повідомлення. Президент Перу Алян Ґарсія, який прийшов до влади в липні минулого року, поставив перед собою мету покінчити з виробництвом наркотиків у Перу. У зв'язку з цим він дістав десятки анонімних листів з погрозами.

КИТАЙСЬКІ ВЛАСТІ заборонили проведення демонстрацій у Пекіні. Заборона відноситься лише до демонстрацій, які не є санкціоновані урядом. Розпорядження властей було оголошено через три дні після демонстрації студентів Пекінського університету під гаслами демократизації і свободи преси, що була відголосом демонстрацій у Шанґаї, в яких взяло участь від 30 до 50 тисяч студентів. Китайське пресове аґентство повідомило про арешт двох робітників у зв'язку з демонстраціями в Шанґаї, „за серйозні порушення громадського порядку і шкоду, нанесену приватній і державній власності". Це є першим офіційно підтвердженим повідомленням про арешти.

ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ Рауль Альфонсін оголосив, що підписано закон, який обмежує термін судового переслідування військових, яких обвинувачують в порушенні прав людини в роки правління військової хунти. Згідно з новим законом, суди повинні почати судові переслідування обвинувачених в найближчі 60 днів. Після цього терміну початок судових переслідувань за злочини, вчинені в ті роки, буде вважатися незаконним. Р. Альфонсін, який став президентом у 1983 році, був ініціятором судів над офіцерами, винними у тортурах, вбивствах і безслідному зникненні арґентинських вільнодумців. В 1970-их роках „пропало безвісти" приблизно 9,000 арґентинців.

ПОВІНЬ В ЦЕНТРАЛЬНИХ провінціях В'єтнаму привела до смерті 165 осіб. Знищені сотні будинків, на десятках тисяч акрів пропав урожай. Повінь сталася 3-го — 4-го грудня, але лише 26-го грудня про неї повідомило в'єтнамське пресове аґентство. Аґентство цитує заяву Комісії в справі стихійного лиха, де сказано про знищення шкіл, дитячих садків, крамниць, які були змиті водою. Сильно пошкоджені дороги, дамби. В повідомленні згадано також про те, що районам, які зазнали лиха, виділені будівельні матеріяли, харчові продукти і медикаменти.

РЕЧНИК УРЯДУ ЧАДУ заявив, що лівійські війська, які окупували північну частину країни, відкрили новий фронт в гірському районі Тібесті під час наступу на позиції прихильників колишнього президента цієї країни Ґеккуні Веддея. Лівійці нанесли удар у східній частині Тібесті, намагаючись вибити противника із стратегічно важливого села. Про втрати сторін не згадується. Чадське радіо повідомило, що перший літак з американською зброєю уже прибув на летовище Нджамени. Схваливши ініціятиву президента Рональда Реґена, який особистим наказом виділив 15 мільйонів долярів для надання військової допомоги Чадові, уряд цієї країни вказав однак, що ця допомога є явно недостатньою.

В АМЕРИЦІ

В ГУЩАВИНІ СУБТРОПІЧНОГО лісу — плавнів в околиці Маямі на Фльориді все це можна бачити кубинців-американців, недавніх і давніших втікачів з Куби від Фіделя Кастра, які тут вправляються і тренуються для евентуальної активної воєнної дії проти свого найгіршого ворога. Вони кажуть, що для них найважнішою річчю в житті є „боротьба з комунізмом і з тією людиною, яка принесла цю інтернаціональну пошесть в їхню батьківщину, — з Фіделем Кастро", — пише „Ню Йорк Таймс" з п'ятниці, 26-го грудня. І якщо не на Кубі, то вони радо бажають битися в Нікараґуа, де Фідель Кастро ,на їхній погляд, — „дуже заанґажований", — пише газета. Таких тренувальних таборів на Фльориді в Еверґлейдс було донедавна два, тепер залишився цей один, де зараз проходять вишкіл два загони цих кубинців, на що теперішній демократичний Конґрес дивиться кривим оком, як і на всіх т.зв. контрас.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ Едвард Кач намагається зменшити напруження, яке заіснувало між частиною білого і чорного населення у Квінсі. В неділю, 28-го грудня посадник пішов навіть до римо-католицької церкви і намагався, очевидно за дозволом пароха, виступити із заспокоючою промовою до парохіян. Але частина парохіян, довідавшись, що в середині є Е. Кач, відмовились переступити поріг церкви, а інша частина, побачивши посадника в церкві і довідавшись, що він має намір говорити у справі конфлікту, який на думку білого населення взагалі неіснує, а його штучно намагаються роздувати засоби масової інформації, зокрема ліберальна преса, вийшла з церкви. Ті, що залишилися перебивали промову Кача.

ЛІ А. АЯКОККА, ГЕНЕРАЛЬНИЙ директор автомобільної корпорації Крайслера, заявив під час розмови з кореспондентами, що він в жадному випадку не погодиться кандидувати на президента ЗСА тому, що економіка країни за кілька років переживатиме велику кризу, якої досі не було ще в ЗСА, і треба б бути дуже наївною людиною, щоб напередодні цієї кризи давати свою згоду на кандидатуру президента. Аякокка плянує залишитися керівником корпорації до 65-го року життя, яке припадає на 1989 рік, а тоді перейти на емеритуру. Інтерв'ю Аякокки було одно з найсильніших заперечень його кандидатури. Політичні спостерігачі не виключають, що Аякокка міг би виграти президентські вибори, бо американські виборці напевно взяли б до уваги його здібності на економічному відтинку і вирятування корпорації Крайслера із затяжної кризи.

КОЛИШНІЙ СОВЄТСЬКИЙ дисидент, співосновник і голова Московської групи нагляду за виконанням гельсінкських угод Юрій Орлов, який був недавно звільнений з концтабору і отримав дозвіл на виїзд до З'єднаних Стейтів Америки, буде працювати в лябораторії нуклеарних дослідів в Корнельському університеті. Дирекція університету погодився підписати з фізиком Ю. Орловим трьохрічний договір і він розпічне виконувати свою функцію вже від 1-го лютого 1987 року. Пізніше, коли він вже опанує достатньо англійську мову, поінформовані особи не виключають, що викладатиме фізику у згаданому університеті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Призабуті в'язні в ҐУЛаґах

У неділю, 21-го грудня ц.р. різні часописи в ЗСА принесли синдиковану статтю колишнього амбасадора ЗСА в Об'єднаних Націях Джін Киркпатрик про переслідування невинних людей в СССР, при чому авторка цієї статті, професор політичних наук у Джорджтавнському університеті у Вашінґтоні, одна із найкращих знавців суті комунізму і відносин у СССР, закликає не забувати про тих нещасливців у совєтській імперії. Вона покликається на відомого ізраїльського дисидента Анатолія Щаранського, який в одному своєму недавньому публічному виступі в ЗСА запевняв, що своє визволення завдячує галасові, що його здіймали в його обороні міжнародна преса та різні міжнародні організації. Зате, — казав Щаранський, — Анатоль Марченко помер у в'язниці не так тому, що його невинного в'язнили, а тому, що про нього на Заході забули.

Щаранський каже правду, але промовчує одну кардинальну причину, чому за нього так побивалися, а Юрка Шухевича, Катрусю Зарицьку і про десятки-сотні інших українських в'язнів мовчать. Бо Щаранський належить до нації, яка має у руках міжнародний, зокрема американський інформаційно-пропаґандивний апарат із передовими світової марки щоденниками включно, а названі нещасливі належать до нації, яку той же пропаґандивний апарат раз-у-раз плюгавить. Тільки у вийняткових випадках, як щодо Леоніда Плюща вспоминалися за українського політичного в'язня його західні професійні колеґи, і тільки масова акція американських українців в обороні Валентина Мороза знайшла прихильний відгук в керівних американських колах. Очевидно, Джін Киркпатрик цієї сторінки проблеми не заторкує, вона бачить тільки людину і розглядає проблему переслідування людини з якнайширшої точки зору. Вона наводить три яскраві приклади переслідування у СССР осіб різних національностей — ні одного за якусь політичну провину.

Д-р Йосиф Беґун, математик, подався у 1971 році на виїзд до Ізраїля і це була його єдина провина. Його викинули з праці вчителя у школі, а що він не мав ніякого іншого фаху — почав давати приватні лекції талмуду і гебрейської мови. Його арештували і судили як „паразита", врешті знову засудили на сім років ув'язнення і п'ять років заслання. Ніколи політикою не цікавився, проти совєтської влади не виступав — так, як Юрко Шухевич, який був дитиною, коли його батько був командиром УПА, — цього було досить, щоб син карався, бо не захотів виректися і натаврувати батька.

Як другий приклад переслідування аполітичних осіб Джін Киркпатрик наводить українця, 47-літнього лікаря-психіятра Анатоля Коряґіна. Його „злочином" було необережне виявлення, що до „психушок" засилають політичних в'язнів і там поводяться з ними, як із звірятами, над якими роблять всілякі експерименти. Арештували його і засудили на сім років в'язниці, але там же, у тюрмі в Христополі, так важко побили, що він занедужав і його дружина, якій два роки не дозволяли бачитися з ним, боїться за його життя.

Третій приклад, що його наводить американська дипломатка, не менш характеристичний для брутальної совєтської дійсности. Це пастор Євангельської Церкви Петро Романчик — авторка не подає його національности, мабуть також українець або білорусин. Політичним життям не цікавився, але виголошував релігійні проповіді на підпільних сходинах євангеликів і за те чотирикратно судили його та засудили разом на 12 років перебування у катівні ҐУЛаґу.

Джін Киркпатрик пригадує, що саме в різдвяний час люди особливо допомагають бідним, нещасливим, старшим і бездомним. І тому вона правильно пригадує, що найбіднішими і найбільш нещасливими є ті, які невинно караються в совєтському раю. В останньому часі Ґорбачов звільнив кількох дисидентів і західня преса захоплено пише про його зрозуміння прав людини. Звільняють одиниці, а караються сотні тисяч. І таких, як Джін Киркпатрик немає багато в західньому, зокрема американському світі. Тим більша пошана належить цій американській державній діячці, яка стежить за розвитком подій у Східній Европі і правильно оцінює тамошні злощасні відносини.

Степан Женецький

Р. КОНКВЕСТ ВІДПОВІДАЄ А. НОВЕ

У статті „Заболіло москаля", що була надрукована у „Свободі" 14-го і 15-го листопада ц. р., підписаний зреферував рецензію московського еміґраційного єдинонеділимця Алека Нове, який проживає в Англії, на книжку Роберта Конквеста „Жнива Розпачу" про голод в 1932-33 рр. в Україні, яка появилася в американському журналі „Нова Республіка" за жовтень 1969.

Як ми писали в цій нашій статті, російський білогвардієць Алек Нове в його рецензії в основному хвалить книжку Конквеста про голод у Совєтському Союзі в 1932-33 роках, не заперечує що такий голод відбувся, як це роблять червоні москалі, а признає, що такий справді існував, але „в Росії", а не тільки в Україні. Нове пише, що Конквест добре удокументував свої твердження про причини того голодомору.

В одному тільки російський еміґраційний єдинонеділимець не погоджується з Конквестом, а в тому, що він, Конквест, твердить, що цей голод мав місце, і був спеціяльно організований в ... Україні! Ось тут і вилізло — писали ми в нашій статті — московське єдинонеділимське шило з московського імперіялістичного мішка!

Нове написав про це в його рецензії так: „Є тільки одна справа (в книжці Конквеста — СЖ), з якою не можна погодитися з Конквестом: це є справа, яку можна назвати 'українським аспектом')тобто: українською видумкою — СЖ)."

А далі Алек Нове так закрутив у його рецензії, на книжку Конквеста, на московський лад: „Що більшість з тих, які померли (з голоду), були українські селяни, не можна заперечити. Але — пише він — чи померли вони тому, що вони були селянами, а чи тому, що вони були українці?"

Російський єдинонеділимський критик твердить у своїй рецензії, що росіяни, які жили в тих районах, де найбільше лютував голод, над долішньою Волгою і в південному Кавказі, там ніби також мерли з голоду. На його крутійство і неправду Конквест відповів у тому ж журналі „Нова Республіка" з дня 1-го листопада у відділі „Листи до Редакції".

Ця відповідь Конквеста російському еміґраційному єдинонеділимцеві, так знаменито написана і удокументована, що вона заслуговує на те, щоб з нею познайомити український загал.

„Алек Нове — пише Конквест — є провідним авторитетом (знатоком) совєтської аґрикультурної економіки, і я вітаю його аналізу моєї книжки „Жнива Розпачу", п. з. 'Коли зрубають голову', з 3-го листопада".

За тим чемностевим вступом Конквест зразу спростовує крутійства російського еміґраційного єдинонеділимця відносно українців. Опісля Конквест пише:

„Одначе, коли йдеться про питання відносно України, він має інший погляд. Як я це відзначив у книжці, навіть найпроґресивніші росіяни поборювали українські національні права. Мабуть (не „мабуть", а насправді — СЖ) причиною того є те, що без України: як карта (мапа) і число населення вказують, Росія не була б більше першоклясною потугою'

„Щождо мого погляду, відносно ворожости Сталіна до українців, як ніби то 'українського націоналістичного міту' то академік Сахаров говорив про 'українофобсто' Сталіна, а також Хрущов уживав подібних висловів у своїй секретній промові.

„Також не є це причиною, до заперечення, як це робить Нове, що голод також був у Казакстані, але ніхто не твердить, що Сталін був ненависником казахів: ніхто не говорить про 'казакський голод' хоч брутальна і нерозумна політика (Сталіна) мала за мету голодом покорити населення.

„А що розгром України і в більшості української Кубані, що був основною метою терористичного голоду в 1932-33 роках не можна заперечити тим, що він (голод) був також в інших околицях. Українці становили понад 80 відс. жертв голоду. Україна була знищена — Росія не була знищена. Не є це рівно ж 'Українська націоналістична' леґенда. Такого закиду не можна аж ніяк приписати, наприклад, жидівсько-совєтському письменникові Васілі Ґросмаґові, який писав, що головний тягар на збірання непосильного розміру хлібоздачі був призначений на Україну, Дон і Кубань, засуджуючи тим їх населення на голодову смерть".

За таку знамениту відсіч Р. Конквеста російському еміґраційному єдинонеділимцеві йому належить від українців щиросердечна подяка.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Оксана Бризгун-Соколик

Танок волі — прем'єра нової п'єси в Торонто

Український Драматичний Ансамбль „Заграва" поставив у неділю, 7-го грудня 1986 року, о год. 4-ій по обіді п'єсу Бориса Будного „Танок волі". Це була прем'єра і вона пройшла з повним успіхом у заповненій залі Українського Культурного Центру — Крісті 85, в Торонто. Справді мої враження якнайкращі.

Актори „Заграви" присвятили п'єсу св. п. Марії Левицькій, надзвичайній людині в Торонто, яка була не тільки акторкою, а й режисером „Заграви" та проєктувала костюми до п'єс, і яка відійшла у вічність цього літа.

Режисером нової п'єси був Володимир Довганюк, довголітній актор „Заграви". Він також проєктував декорації і вив'язався із своїх нових завдань вдало.

Актори — майже самі молоді люди, кілька з них вперше на сцені, поводилися природно, говорили виразно, можна було зрозуміти кожне слово, вжилися у свої ролі із серцем, так що хід дій був кілька разів перерваний спонтанними оплесками.

Знаменита була заздрісна та темпераментна в своїй ролі Оля Соловій (Оля Щурик), наречена Тараса Захарчука (Адам Стець), спокійного, розважливого молодого чоловіка. Флегматичний Ростик Костик з люлькою (Йосип Терлецький) із своєю кокетливою дружиною Ніною (Анна Левицька) були контрастами в подружжі! Напружена та повна страху, все ж рішуча Тамара Роєнко (Олександра Микитенко), втікачка, танцюристка ансамблю з України, в початках свого виступу могла більше показати внутрішню нервовість та непевність своєї нової ситуації.

Знаменитий, енерґійний, та домінуючий на сцені, батько Тараса (досвідчений актор Ілярій Кушніренко), та приглухнута, „всюди-суща" мати Тараса (Маруся Якимів) були веселим доповненням родини Захарчуків. Трьох „совєтчиків" — Олексій Пеньок — представник міністерства культури ССР (Олекса Стельмахович), Валерій Хропенко — другий секретар совєтської амбасади в Оттаві (Тарас Парченко) та Людмила Поросюк — „опікунка" танцюристів (Надя Липовецька) вжилися добре у свої ролі поліцаїв та „опікунів" танцювального ансамблю... Коротка роля Тоні Слизенка (Орест Лещишин) показала вдало людину, яка думає тільки про свою кар'єру.

Цілість цікава. Дії пробігали гладко. Поміж глядачами й акторами був постійний контакт. Заля часто вибухала сердечним сміхом, автор створював у сучасних ситуаціях несподівані комічні моменти. Не диво, що його присутнього на залі, так сердечно вітали!

Хоч щасливий кінець одної проблеми задоволив глядачів, то інша, нерозв'язана ситуація, інтригує глядачів далі... Яка ж могла б бути розв'язка?... питали себе присутні по закінченні вистави...

Степан Приймич був технічним керівником та виконав декорації. Технічним помічником був Степан Бандера, а світляні ефекти приготовив Марко Кушніренко. Адміністратор ансамблю — Олександер Стельмахович. Координатор костюмів — Рая Юхименко.

У програмці подяка ансамблю Управі та Адміністрації Українського Культурного Центру за користування приміщенням. Гарний жест — поміч акторам.

Виступ „Заграви" із новими молодими акторами, був великою радістю та розрадою для торонтонської громади. „Заграва" ж бо існує вже багато років. Це єдиний театр на еміґрації, що щороку приготовляє нову прем'єру нового твору. Після вистави „Танок волі" ми знаємо: „Заграва" буде далі існувати! І варто було б, щоб „Танок волі" об'їхав наші осередки, щоб дати можливість і не торонтонцям познайомитися з новою п'єсою Бориса Будного та сердечно насміятися!

Вистава 7-го грудня була з циклу „Мультикультурного Фестивалю — 86".

Василь Маркусь

СПРОБА КОНТАКТУ ГРОМАДСЬКИХ ВЕРХІВ З НИЗАМИ

Про зустріч в Чикаґо президента СКВУ Петра Саварина в днях 26-го - 27-го листопада вже писала „Свобода" (11-го грудня 1986 року). Варта над цією зустріччю зупинитися детальніше як визначною подією українського громадського життя.

Господарем цієї зустрічі в Чикаґо, як і наступної 28-го листопада в Дітройті, були місцеві відділи Української Американської Координаційної Ради. На вступі своєї доповіді в авдиторії собору свв. Володимира і Ольги в Чикаґо гість сказав, що на це запрошення довго чекав. Коли вкінці прийшло запрошення від двох відділів УАКРади, а спроба співспонзорства збоку УККА не вдалася (мовляв, голова СКВУ „контроверсійна особа"), П. Саварин це запрошення прийняв і був гостем хоч частини української громади. Але не найменшої, бо в Чикаґо на виступі голови СКВУ було близько 400 осіб, а серед них лиш кілька „обсерваторів" Визвольного Фронту, якого прихильники черговий раз зайняли позицію „блискучого відокремлення".

Темою виступу адвоката П. Саварина в Чикаґо була актуальна проблема: „Україна і ми — наші завдання, наше майбутнє". Тема цікава, але й невдячна, бо про це можна багато говорити, але й нічого не сказати. Однак тема важлива, бо наші люди бажають почути не втерті, але передумані відповідальним лідером погляди на такі питання: де ми стоїмо, який стан України, який можливий розвиток світової політики, як нам бути, що робити, аби зберегти нашу діяспору та допомогти українському народові в Україні. На ці питання і старався відповісти П. Саварин у своїй одногодинній доповіді, яка була позбавлена так звичної у нас демагогії, але їй не бракувало оптимізму і патріотизму.

„Україна і світ"

Насамперед П. Саварин проаналізував світову ситуацію, взаємини і конкуренцію між двома бльоками, а головно суперпотугами — СССР і ЗСА. Він згадав заходи на відтинку роззброєння та територіяльних конфліктів, підкреслюючи зокрема, як над усім людством висить небезпека нуклеарного зудару. Хоч ця аналіза доповідача не була надто софістикованою, як також сприйнятною для головного струму нашої суспільної опінії. Особливо дещо неконвенційно для частини української публіки могли прозвучати слова про небезпеку збройних перегонів між СССР і Америкою, з чого можна було зробити логічний висновок, що в сучасному світі справа роззброєння є не лише в інтересі світового миру, але й української нації.

Залишається тільки питання, як ту рівновагу сил осягнути без того, щоб не дати Москві перевагу, що на дальшу мету могло б скінчитися катастрофально для вільного світу. Хоч на це питання П. Саварин не подав відповіді (що й не було його ціллю), але поставлення проблеми в цій площині правильне.

Совєтський Союз, на думку доповідача, переживає кризу і шукає різних розв'язок для своїх економічних і суспільно-політичних проблем. М. Ґорбачов у цьому пляні висуває різні реформи, але він сам і його прихильники є зв'язані принципами режиму і створеної системи, як також інтересами керівної кліки — від центру до низів, — яка бажає за всяку ціну зберегти привілеї, а для цього й саму заскорузлу, централізовану й контрольовану систему правління.

Щоб оминути поглиблення кризи, теперішня верхівка готова піти на часткові чи півреформи, але вони мабуть не стосуватимуться національної політики, і в суті системи не змінять. Радше, це можуть бути нові ініціятиви у сфері зовнішньої політики. Україна правдоподібно дещо могла б скористати з внутрішніх пільг, але можна сумніватися, чи теперішня російська верхівка готова зробити будь-які значні концесії неросійським народам. Внутрішні дії (рух Гельсінкських груп або інших інтелектуальних заходів, в тому числі й пацифістичних груп у бльоці), як і зовнішня пресія, наприклад, вимога Заходу щодо респектування людських прав, могла б хоч в дечому полегшити долю українського народу.

Завдання діяспори

Завданням українців на поселеннях, як і деяких інших (зокрема маючи на увазі дії жидівської діяспори на користь жидівства в СССР) є мобілізувати наші акції і сили, навіть їх подвоїти, притягаючи нові людські і матеріяльні ресурси до цієї діяльности. Нам треба бути скрізь присутніми, де обговорюється справа народів і людини під комунізмом. Віденська конференція в справі перевірення виконання Гельсінкських угод є прикладом цього. Але наша участь в цьому не була задовільною, хоч СКВУ там був заступлений делеґацією своєї Комісії прав людини. Ми там могли більше осягнути, а на інших відтинках зовнішніх акцій, думає П. Саварин ми не можемо чимсь похвалитися.

Краще стоїть справа внутрішньої консолідації і дії наших крайових організацій, бо нарешті маємо якусь завершену громадську структуру. Але це тільки зовнішнє враження. Всередині є поважні тріщини: в Америці існують дві громадські централі, обидві слабі, а до якогось розумного об'єднання навряд чи дійде, нібито через дрібнички, а в принципі, на нашу думку, тому, що одна сторона не хоче ділитися владою і впливами.

Хоч признаємо проводові СКВУ, що він має викінчену структуру і все це виглядає гарно, але знов це може бути лиш позірне враження. За деякими гідними уваги вийнятками, спільних акцій обмаль, мало видно діяльности тих усіх комісій,

(Закінчення на стор. 4)

У АТЛАНТІ, ДЖОРДЖІЯ, де є посадником відомий чорний діяч Ендрю Янґ, приблизно 5,000 бездомних осіб подали петицію, щоб з кожної сотні міських грошей, які виасиґновано на різні культурні й розвагові цілі в місті, 10 відсотків скеровувалися на будування дешевих домівок для бездомних. Три десятки речників атлантських бездомних демонстрували в день Різдва по вулицях Атланти, носячи на собі вимовний напис: „Чому їм забракло місця в гостинниці?", нав'язуючи цим до подій у Юдеї перед народженням Христа. Посадник Янґ обіцяє вглянутися в цю справу.

З СЕНСАЦІЙНОЮ знахідкою вернулися польські археологи з південного Іраку. Вони знайшли стародавню кам'яну скульптуру — стилізоване зображення голови орла. Скульптурі приблизно 10,000 років. Вона зроблена з каменя. Досі археологи вважали, що для таких зображень вживали глину і кість.

Ірена Книш

ЛЮБОВ ЯНОВСЬКА

(До 125-річчя роковин народження)

I.

Призабута сьогодні, колись широковідома талановита письменниця — вліті 1906 року отримала від Марії Заньковецької телеграму зі Саратова: „Хочу грати всі ваші п'єси, будь ласка вишліть, коли можна цензуровані до 29-го в Самару, а якщо не вспієте, то до театру в Ростові".

Мимохіть насувається порівняння інтерв'ю з Наталією Ужвій (мабуть, останнє перед її смертю, „Вітчизна", 1984), у якому ця велика артистка докоряла сучасним їй драматургам, що оминають жіночі постаті „все чоловіки та й чоловіки", а актриси без роботи...

А чи не грали б вони охоче ролі, якими захоплювалася Заньковецька? Та п'єси Яновської давно зняті з репертуару, а драматурги не цікавляться епохою розкріпачення жінки, як мовила Ужвій: „дедалі відчутнішу роль відіграє вона в громадському житті, на виробництві, в сім'ї..." Як видно, інтерв'ю не вийшло в користь совєтських письменників.

А втім Любов Яновська віддавала голос жінкам не тільки в сценічних творах, а й в повістях, оповіданнях, новелях, нарисах, есеях. Вона вміла в них вірно відобразити життя селянки, робітниці, панянки, студентки, вчительки, обдарованої адептки науки, мистецтва, громадянки, „народниці"... Всіх їх бачила власними очима на своєму мінливому, гомінкому життєвому шляху.

На Чернігівщині, Ворзенського повіту, в маєтку своєї бабусі з роду Білозерських народилася в липні 1861 року Марії з Боголюбцевих і Олександрові Щербачевим — доня, яку назвали Любов'ю, хоч мати, зубожіла дворянка не з любови одружилася з ротмістром гусарського полку — а із-за його маєтку. Молодому батькові не щастило. Висланий до Варшави 1863 року „на усміреніє повстанців, за рятунок двох засуджених до смерти — дістав шість років каторги, яку уникнув завдяки впливовим зв'язкам. Родина переселилася з Варшави до Кременчука, де здеґрадований гусарський ротмістр став працювати як нотарій. Тут через довірливість у людей утратив весь маєток і дружину, яка, назавжди покинувши дітей, виїхала до Петербурга.

У супроводі тих драматичних подій дівчинка вчилася в кременчуцькій „прогімназії", а завдяки надзвичайній музикальності з виглядами на кар'єру піяністки її без оплат прийняли в Полтаві до Інституту для „благородних дівиць". Цей аристократичний закритого типу пансіон для українського панства був пройнятий ворожістю до українства. Тут поза музикою, якій юна інститутка віддавалася мріям стати артисткою, вона захопилась літературою й філософією. Тоді української мови ні літератури вона не знала. Скінчивши полтавський Інститут, виїхала на посаду домашньої вчительки до поміщика Ограновича в селі Рудки на Лубенщині.

Знайомство з лубенськими українцями відвернули Любов Щербачову з дороги ротмістро-дворянської кар'єри. Василь Яновський, член „Київської Громади", кандидат історично-філологічних наук, а до того з ореолом геройства — він очолював загін добровольців, що приєднались до повстанців Боснії і Герцоґовини з визволення від Туреччини, став вибранцем молодої вчительки, що й вирішило дальшу її долю. Коли є багато спільних зацікавлень, громадських, літературних, могло здаватися, що велика різниця віку не становить перешкод для спільного життя. Власник хутора Тарновщина повіз свою 20-річну дружину до свого осідку.

Тут серед селянської маси Лубенщини прожила Любов Яновська безперебійно 20 років, виповнених піклуванням недужого чоловіка й творчою працею в почутті обов'язків супроти пригніченого, рідного народу. Тут прислухалась до його мови, вивчала фольклор, етнографію, літературу. Розгорнула діяльність у недільній школі, дитячих садках, самодіяльних гуртках, хорах і виставах, для яких написала жарт „На сіножаті", „Купальна іскра" з музикою Підгорецького, оперу „Відьма" з музикою М. Лисенка (прем'єра якої відбулася в Лубнах). На хуторі написані її перші оповідання „Злодійка Оксана", „Смерть Макарихи" гумореска „Як Лепестина карасіру добувала", драма „Повернувся з Сибіру", започаткована повість „Городянка".

Недуга чоловіка вимагала виїзду до Києва, де Яновські замешкували постійно від 1905 року.

У той революційний 1905 рік загального зрушення зростав і український національний рух. Любов Яновська, покинувши свій глухий закуток Тарновщину, привезла до Києва всю свою енергію, запал, готовість ініціятиви й допомоги для української справи.

Своїми творами Яворська була вже відома й у Західній Україні. Гідне уваги, що перший надрукований появився у галицькій „Зорі" 1897 року. То була „Злодійка Оксана". Не вділив їй місця в журналі „Основа" редактор — близький родич Яновської, Василь Білозерський, як теж Ганна Барвінок, рідна сестра її бабуні не виявила піддержки для її творчої праці...

Зате мов рідні вітали її: Іван Франко в „Літературному Науковому Вістнику", Михайло Коцюбинський назвав її „майстром у виборі сюжетів" й високо цінив оповідання „Два дні з життя", що ввійшло в його херсонський збірник „З потоку життя"; літературознавець Василь Доманицький писав про її твори, наприклад в „Київській Старині", що „справедливо повинні посісти почесне місце серед визначних творів української літератури", Софія Русова порівнювала Яновську до Марка Вовчка за „оригінальні теми, ґрунтовне знання народного побуту, свіжий талант, майстерне орудування українським словом у всій його простоті й художній силі"...

Великим стимулом до праці була її зустріч із письменниками всієї України на відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві, в 1903 році: „остаточно мене переконали в тому, що на полі українських письменників мені й далі треба працювати", як підкреслювала в автобіографії.

Яновська з наснагою віддалася драматургії, до чого найбільше заохочували її корифеї українського театру: Кропивницький, Садовський, Саксаганський, Старицький, а над усе Заньковецька, що чарувала глядачів її „Лісовою квіткою". А втім репертуарно популяризувала її й інші театральні групи: „Вернувся з Сибіру", „На світанку", „Відьма", „На Зелений Клин", „Олена", „Купальна іскра", „На сіножаті"...

Закінчення буде

„Вічна українська діяспора"

З думок другої сесії Пластового Конгресу Третього

Ввечорі 28-го листопада 1986 року голова Головної Пластової Булави пл. сен. Василь Янішевський офіційно відкрив другу сесію ПКТ. Сесія ця відбулася в просторих залях монастирських забудувань наших Сестер Служебниць в Анкастері Онт. Вже навіть проїхавши браму цих прекрасних забудувань, відчувався якийсь спокій, відродження і медитативний настрій. Молитву провів о. Р. Ганькевич. Присутніх було понад 70 осіб. Сцену і головну залю нарад, як і на першій сесії, дуже дбайливо прикрасив наш відомий мистець з Баффало пл. сен. М. Бурачок, який вже два дні перед сесією почав свою працю. Після привітів голова ПКТ пл. сен. І. Винницький подав програму та пояснення до неї. Він коротко нав'язав до змісту першої сесії, яку приготовляли пл. сен. Л. Залеська-Онишкевич та Л. Крупа. Пл. сен. Л. Крупа виголосила гарний привіт. Відтак присутні мали нагоду почути звіти дискусійних кружків по станицях, як і поодиноких членів Пласту з далекого віддалення, наприклад, Австралії. Звіти ці були щирі, повні реальних турбот, трудношів та журби про майбуття Пласту. Від декого відчувався ентузіязм, в інших реальна застанова, а в декого болючий песимізм. Дехто займався проблемою суті Пласту, інші запитували, чи Пласт повинен займатися долею всієї української діяспори. Хтось висловив надію, що появиться ще людина типу основника Пласту д-ра О. Тисовського (Дрота). Були також думки, щоб членство Пласту брало участь у політичному житті країни поселення. Дехто уболівав над долею української мови та традиційних ідеалів Пласту.

Ключеву доповідь про „вічну українську діяспору" виголосив пл. сен. Іван Винницький у суботу вранці. Він у солідно опрацьованій, цікавій і оригінальній доповіді дав дефініцію діяспори та вказав на ролю Пласту в її формуванні. Він сказав, що ця діяспора вже існує, що комунікація між одиницями, суспільними організаціями і Церквами вже переходить кордони. Завершенням цього є СКВУ як символ цілости. Він завважує ренесанс українців заходу Канади, вияви у політичному і суспільному житті країни поселення тощо. Як інженер-науковець він дуже вміло нав'язав до трьох димензій сучасної людини, даючи позитивну візію такої „вічної української діяспори", в якій здобутки української людини зараховуватимуться як вклад у вселюдське добро світу. Його доповідь справді додала дещо духу оптимізму та наснаги до активізму.

У черговій доповіді пл. сен. О. Субтельний, проф. історії на тему „УНР — перший приклад держави з багатокультурним устроєм" дав наглядний приклад української держави, де меншості мали конституцією забезпечені права, як наприклад, Секретаріят Жидівських Справ при УНР. Доповідач спокійно та в цікавій формі вказав, що хоч доба ідеології проминула й атмосфера до цього тепер є неприхильна, ми таки потребуємо ідеологій, тобто говорити про речі, а пізніше їх реалізувати. Ідеологія є конечна в часі криз. Таку добу кризи ми, українці, тепер переживаємо та йдемо неначе проти течій. Ідеологія — це система ідей, це неначе компас, який вказує, звідки ми вийшли, де знаходимося і куди повинні йти. Ідеологія є особливо важлива для молоді, бо молодь є запеклими ідеологами. Вони інколи запитують: чого бути українцем в діяспорі? Відповідь може бути така: тому що тим ти збагачуєш світову культуру, а бути індивідумом — ти збагачуєш свою спільноту.

Після цієї доповіді пл. сен. Ю. Войчишин відчитала доповідь пл. сен. І. Головінського, проф. психології, на тему „Доцільність і конечність збереження національної окремішости в діяспорі". У цій цікавій доповіді він поділяє членство на тих, що почали пластування в рідному краї, тих, що прийшли на світ в таборах в Европі, та третя група — це ті, які народилися в діяспорі, чи країнах поселення. Вони всі мають іншу психічну настанову та різне почуття чи відношення до рідного краю. Існує багато чинників, позитивних чи негативних, які впливають на почуття національної окремішности в діяспорі, особливіше впливовими є Церква, родина, оточення, вироблення доброї і сильної волі. Негативні впливи мають: байдужість, брак сили волі, душевна порожнеча і почуття меншевартости. Тому пластова ідеологія потребує нового і глибшого умотивування. Доцільність збереження національної окремішности в діяспорі випливає з заложення природного закону життя — буття, історичної раціі та психологічних потреб людини.

В дальшому бігу сесії відбувся панель під проводом пл. сен. С. Гойдиш з доповідями пл. сен. Д. Горбачевської та ст. пл. О. Винницької. Перша говорила про „Аналізу підходу до проблеми співдії батьків і впорядників, яку застосовує скавтінг в ЗСА", і що з тієї системи можна б примінити в Пласті. Згадавши про т. зв. „позитивну духову настанову", вона дораджує зміни у підході, а не в засадах. Скавтові організації в ЗСА стараються бути неначе джерелом постачання програми, методів, інструкторів тощо для бажаючих підписати з ними контракт. Вони звертають велику увагу на співпрацю з батьками. Ст. пл. О. Винницька передала в цікавій формі неначе персональні пережиття молодої виховниці та добрий і корисний вклад праці і допомоги матерей дітей її гуртка. В другому панелі під проводом Р. Ващука взяли участь такі члени: Надя Луців, Любомир Маркевич, Р. Смик та Ю. Савицький. Вони говорили на тему „Для яких батьків Пласт." Н. Луців, директор цілоденної школи, описала, власне, батьків, які дбають про ту Божу благодать, дітвору і молодь, як майбутність народу. Л. Маркевич говорив, що успіх в праці з молоддю у великій мірі залежить від співпраці батьків та висоти пластових вимог. Висота вимог Пласту має притягаючу силу. Свою доповідь він доповнив статистикою з Едмонтону. В основному Пласт є таким, яким батьки бажають, щоб він був. Пл. сен. Ю. Савицький передав свою доповідь на плівці відео. Він розробив свою доповідь на прикладі своєї станиці, подаючи реальний стан, як він його бачить, чим і чому його журить. Пл. сен. Р. Смик у подібний спосіб представив стан Пласту у його станиці.

В суботу ввечорі наші добрі Сестри Служебниці приготували гарну спільну вечерю. Господинею вечора була пл. сен. Шулякевич. Під час вечері Л. Романків прочитав свою філософську гумореску, а відтак господиня вечора також прочитала свою повну гумору актуальну поезію, створену таки під час сесії. Відтак Д. Горбачевська прочитала цікаву доповідь пл. сен. Ольги Кузьмович на тему: „Сучасні пластові батьки — очами попереднього покоління".

Останню і дуже цікаву та на високому рівні доповідь цього вечора на тему „Виклик для поета-письменника з двокультурною спадщиною" виголосив професор і поет Богдан Рубчак. Цю свіжу думками доповідь присутні вислухали з відеотейпу.

В неділю після вислухання Св. Літургії, яку відправив о. Р. Ганькевич, учасники з цікавістю вислухали завжди знаменитого промовця пл. сен. А. Фіголя на тему: „Дія Пласту (УПС) на громадсько політичному полі в системі української організованої діяспори". Він погратулював організаторові цієї сесії проф. І. Винницькому за те, що так вміло подав візію Пластові і українській спільноті про „Вічну українську діяспору". За Винницьким він повторив, що „немає нічого ліпшого, як добра теорія". Після роздумувань йтиме добре діло. Д-р Фіголь ствердив, що СКВУ може служити як постійна організація українських спільнот. Пласт повинен впливати, щоб СКВУ діяв і заступав принцип цілости, щоб він діяв неначе парлямент. Візію Винницького треба поширювати, інформувати та знайти дороги і засоби для її реалізації. Про деталі своєї доповіді він подасть на черговій сесії. Після цього відбулася цікава дискусія. Хтось жартома додав, що СКВУ не діє як парлямент, а діє як об'єднанні нації. Доповідь пл. сен. Ю. Даревича на тему: „Великі проєкти" прочитав Л. Маркевич. Такими мегапроєктами можуть бути: ЕУ, шкільництво, інформація світу про українську проблематику тощо. Останні зате цікаві доповіді на тему: „Пласт і українознавство" виголосили пл. сен. В. Андрушків і Т. Онищук. Після звітів майстерень, заключне слово виголосив пл. сен. І. Винницький, давши підсумки сесій. Голова ГПБ В. Янішевський, полякувавши всім, закрив цю дуже цікаву, оригінальну і багату думками-ідеями сесію, суттю якої було — вічна українська діяспора.

Володимир Соханівський

Бенкет...

(Закінчення зі стор. 1)

який не тільки присвячує центрові величезну частину свого часу й енергії, але й водночас є найбільшим жертводавцем (дотепер понад 40,000 дол.) і коли треба закочує рукави і враз із своїми двома доростаючими синами робить у центрі столярську або іншу фізичну роботу.

Виступ Я. Сусленського у Денвері

Вертаючись з поїздки по Канаді до Денверу у середу 10-го грудня, завітав широковідомий, особливо серед української і частково жидівської громади невтомний пропагатор і голова Товариства Єврейсько-Українських Зв'язків Яків Сусленський, що його ціллю є покращання відносин і співпраці між тими двома народами. Підготовою і організацією його виступів перед українською громадою і перед жидівськими чинниками зайнявся Відділ ОДВУ, що його очолює мгр Іван Костюк.

Цього дня в пополудневих годинах гість з Ізраїля мав у редакції найбільшого кольорадського щоденника „Ракі Мавнтен Нюз" досить бурхливе й контроверсійне інтерв'ю, що його темою були виключно існуючі різкі українсько-жидівські проблеми. Сам репортер, який є жидівського походження, шанувальник Сімона Візенталя і читач його творів, був добре поінформований, у негативному розумінні, про українців та про протиукраїнську пропаганду в Америці. Таке одностороннє до певної міри його переконання відбилося частково і на змісті його великої статті на тему інтерв'ю, надрукованої 13-го грудня в названому щоденнику, під заголовком „Жидівський ідеаліст працює над зниценням занадто довго діючої ненависти". В першій мірі цей журналіст „вставив" до статті деякі факти, що про них не було й мови в інтерв'ю, а натомість „забув" подати позитивні факти про українців, що про них говорив Я. Сусленський з великим переконанням.

Одначе в статті були заторкнені й позитивні твердження Сусленського такі, як спільна історична доля обох народів і їхня боротьба за волю і проти знущання окупантів України, про потребу бачити й позитиви у спільній майже тисячолітній історії, час найвищий замінити руїнницьку ненависть на співпрацю і боротьбу проти спільного ворога, щоб не повторився Голокост. Підчеркнено в статті, що під час Другої світової війни сотні жидів були врятовані українцями, хоч ці українці наражували власне життя, а після війни була зразкова співпраця і приязнь у совєтських тюрмах і концтаборах межи політичними в'язнями обох народів. Не можна обвинувачувати увесь український народ у поганих ділах деяких українців, як також — у антисемітизмі, бо в дійсності воно так не є. Згода й співпраця з українцями є теж у жидівському інтересі, й Сусленський сильно вірить, що прийде час і настане мир, помимо факту, що в самому Ізраїлі є багато таких, що Сусленського не люблять, а навіть погрожують, та й у Америці жиди не хочуть з ним зустрічатися і говорити, що є, на думку Сусленського, сумним фактом. Та він цим не зражується і далі продовжує працю для добра обох народів. Отже, як бачимо, стаття не зовсім є негативна. Вона є різка, речі тут називаються по імені, але написана вона для вдумливого читача під розвагу й може захитати в неодного накопичені пересуди й неоправдані міти й легенди.

Увечорі у цю ж середу, в залі української католицької церкви Я. Сусленський промовляв до нечисленної, на жаль, нашої публіки. Говорив він дуже переконливо, логічно, та дуже цікаво, послуговуючись фактами й матеріялами, які доказували правильність його думок та абсолютну потребу його корисної праці для добра обох народів. Він широко накреслив сучасний стан українсько-жидівських взаємин і перспективи покращання цих стосунків, говорив про його заходи у справі визнання у Яд Вашем Митрополита Андрея Шептицького так званим „праведником світу" та про позакулісові проблеми, зв'язані з тою боротьбою. Згадав прелегент про його зустріч з Сімоном Візенталем у Відні та про ставлення останнього до українців. Порушив він також справу своєї книжки, написаної англійською мовою, про українців, що врятували сотні жидів від нацистського геноциду, про зруйнування українського пам'ятника в Єрусалимі та про справу Івана Дем'янюка. Говорив Я. Сусленський майже три години, і всі присутні з великою увагою вислухали його доповідь та оплесками й подякою за його працю нагородили шановного гостя.

Слідуючого дня о десятій годині перед полуднем Я. Сусленський мав цікаву й першу в Денвері зустріч з представниками Жидівської Ліги проти знеславлювання і Інституту Голокосту, що існує при Денверському університеті. Зустріч тривала півтори години. Порушено було тут багато наболілих і контроверсійних проблем, що відносяться до українсько-жидівських взаємин. Найбільше враження на присутніх жидівських представників зробили наведені Сусленським факти, підперті документами про рятування українцями з нараженням власного життя сотень жидів під час останньої війни, про тисячі українців, що загинули в німецьких концтаборах, про велику співпрацю і приязнь межи українськими та жидівськими політичними в'язнями по большевицьких тюрмах і концтаборах, та про конечну потребу закінчити взаємну ненависть і боротьбу та почати дійсну співпрацю для добра обох народів, особливо молодого покоління.

Перед закінченням зустрічі жидівські представники домагалися зустрічі Я. Сусленського з д-ром Еллі Візелем, головою Крайової комісії голокосту, а також дали йому адреси й телефони кількох провідних жидівських діячів у Ню Йорку та радили з ними сконтактуватися.

Іван Стебельський

НЕВІДОМІ ЗЛОЧИНЦІ в Гюстоні, Тексас, відкрили вогонь з пістолів на гостей весільного прийняття і застрелили три особи, а поранили шістьох осіб. Поліція розпочала погоню за кількома бандитами рівночасно. Дехто здогадується, що стрілянина на весільному прийнятті мала расове тло, бо ті, що стріляли були білими, а гості і молода пара це переважно новоприбулі з Азії еміґранти.

У П'ЯТУ СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого Дорогого і Незабутнього
СИНА, МУЖА, БАТЬКА, БРАТА І ХРЕЩЕННИКА

бл. п.

ОРЕСТА КАВКИ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
за спокій Його душі

у вівторок, 6-го січня 1987 р. о 9-ій год. ранку
в церкві Непорочного Зачаття ПДМ в Дітройті

Просимо Родину, Приятелів і Знайомих в цей день згадати Його у Ваших святих молитвах.

РОДИНА

Ділюся сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що в понеділок 15-го грудня 1986 р. у Ню Йорку відійшов у Вічність мій Найдорожчий Муж

бл. п.

ЮРІЙ ВЕНГРИНОВИЧ

б. залізничний урядник, ветеран Української Галицької Армії, проживши 85 літ.

ПОХОРОНИ відбулися в середу, 17 грудня 1986 р. з української католицької церкви св. Юра на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибита дружина — КАТЕРИНА

Родина: двоюрідна сестра — ЛІДІЯ СТАНЬКО, з донькою УЛЯНОЮ
двоюрідний брат — ВОЛОДИМИР СОКОЛОВСЬКИЙ з дружиною ДОРІС
двоюрідна сестра — ІРИНА ВАТИЛЮК з мужем ОСИПОМ
небіж — ЮРІЙ СТАНЬКО з дружиною ОКСАНОЮ та сином СТЕФАНОМ.

•

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в 40-ковий ДЕНЬ СМЕРТИ —
буде відправлена в СУБОТУ 24-го СІЧНЯ 1987 р.
у церкві св. Юра о год. 8:30 рано.

2-ИЙ КУРІНЬ УПС „ТІ ЩО ГРЕБЛІ РВУТЬ"

ділиться сумною вісткою з своїми членами і пластовою родиною, що дня 27-го грудня 1986 р. відійшла на Вічну Ватру

бл. п. пл. сен.

ОЛЬГА КАЧМАРСЬКА

довголітня членка нашого куреня та пластова виховниця

ПОХОРОН у середу 31-го грудня 1986 р. з української католицької церкви Покрови Божої Матері в Озон Парку, Н. Й., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

•

Нашим друзям Галі й Орестові з родинами та всім Рідним висловлюємо щирі співчуття.

Ділимося болючою вісткою, що в суботу 27-го грудня 1986 р., з волі Всевишнього на 82-му році життя, по довгій і важкій недузі відійшла у Вічність
Мама, Сестра і Бабуня

бл. п.

ОЛЬГА КАЧМАРСЬКА
уроджена ПРИСТАЙ

Мґр філософії, колишня учителька гімназії Рідної Школи в Стрию, від юних літ пластунка, на еміграції член куреня „Ті, що греблі рвуть", член ОУН, колишня голова ОУЖ в Німеччині і колишній член управи Українського Музею в Ню Йорку.

ПАНАХИДИ будуть відправлені у понеділок 29-го і вівторок 30-го грудня 1986 р., о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні Arlington Funeral Home 83-15 Parsons Blvd., Jamaica, N. Y.

ПОХОРОН у середу 31-го грудня 1986 р. о год. 10-ій ранку з української католицької церкви Покрови Боожої Матері при 97 аве. і 87 вул. в Озон Парку, Н. Й.

Відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку залишені:

Син — ОРЕСТ з дружиною МАРТОЮ і дітьми, ЮРІЄМ, ДАРЦЕЮ і ЛЯЛЕЮ.
Дочка — ГАЛЯ ГІРНЯК з донею ТАЛЕЮ
Сестри — МАРІЯ з родиною
ВОЛОДИМИРА САВЧИНСЬКА з чоловіком ОСТАПОМ
ІВАННА КЛИМ з чоловіком ЯРОСЛАВОМ
Сестрінка — ЗІРКА РУДИК з родиною
Шваґрові — ІРИНА КАЧМАРСЬКА
АННА КАЧМАРСЬКА
Братаниця — ВІРА МАЇВСЬКА з чоловіком ЮРІЄМ
Братаничі — ОЛЕГ КАЧМАРСЬКИЙ з дружиною ІРИНОЮ і дітьми
ОСИП КОВАЛЬ з дружиною ОЛЕЮ і дітьми
Та дальша родина в Україні та Америці.

Замість квітів на могилу Покійної проситься складати пожертви на пластові цілі та Український Музей в Ню Йорку.

Ділимося сумною вісткою, що в понеділок, 29-го грудня 1986 р. відійшла у Вічність на 92-му році життя
наша Найдорожча МАМА

бл. п.

БРОНІСЛАВА ГРИНИШАК
уроджена СОБОЛЄВСКА

в місті Станиславові, (Івано-Франківську)

ПАНАХИДА у вівторок, 30-го грудня 1986 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Gray Funeral Home, Port Jervis, N.Y.

ПОХОРОН — 31-го грудня 1986 р. о год. 10-ій ранку з української католицької церкви св. Володимира в Ґлен Спей, Н. Й., а відтак на місцевий цвинтар.

Горем прибиті:
Син — РОМАН
Невістка — ЛЮДМИЛА

Українська Православна Катедра св. Володимира
160-170 West 82nd Street, New York, N.Y. 10024

РОЗКЛАД БОГОСЛУЖЕНЬ НА РІЗДВЯНІ СВЯТА

Середа, 7-го січня:
РІЗДВО ХРИСТОВЕ
БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ — 10:30 год. ранку

Неділя, 11-го січня:
БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ — 10:30 год. ранку
Після Літургії КОНЦЕРТ КОЛЯДОК І ЩЕДРІВОК у виконанні Хору „ДУМКА". Дириґент СЕМЕН КОМІРНИЙ. По концерті СВЯТОЧНИЙ ОБІД.

Середа, 14-го січня:
НАЙМЕНУВАННЯ ГОСПОДНЄ.
БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ — 10:30 год. ранку

Неділя, 18-го січня:
НАВЕЧІР'Я БОГОЯВЛЕННЯ
АРХИЄРЕЙСЬКА БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ з освяченням води.
Закриття МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ

До участи в Богослуженнях, у Концерті колядок і щедрівок та святочному обіді запрошуємо українське громадянство.

Настоятель Катедри — **Парафіяльна Управа**

Українська Православна Парафія св. Вознесіння в Мейплвуді, Н. Дж.

повідомляє, що

у середу, 7-го січня 1987 р., о год. 10-ій ранку з радіостанції WSOU-FM 89.5

передаватиметься

РІЗДВЯНА СЛУЖБА БОЖА
призначена для старших і хворих

Відправлятиме о. Іван Наконечний з участю парафіяльного хору під проводом Леоніда Харченка.

РІЗДВЯНІ БОГОСЛУЖЕННЯ В ЦЕРКВІ:

6-го січня — Свят Вечір, о год. 8-ій веч. — ВЕЛИКЕ ПОВЕЧІРЯ
7-го січня — РІЗДВО ХРИСТОВЕ, 9:30 ранку, діти колядують у церкві
10-та год. ранку — СЛУЖБА БОЖА
ТРАДИЦІЙНА МАЛАНКА відбудеться в суботу, 10-го січня 1987 р., о год. 8-ій веч. Влаштовує Українська Православна Ліґа.
В неділю, 18-го січня, о год. 5-ій веч. — ВЕЛИКЕ ПОВЕЧІРЯ, опісля традиційна вечеря „Голодна Кутя", влаштовує Братство св. Вознесіння.

ЩИРО ЗАПРОШУЄМО ГОСТЕЙ!

РЕЧНИКИ ПЕНТАҐОНУ заявили, що головне командування армії закінчило розміщення першої партії нуклеарних міжконтинентальних ракет типу МХ. Кожна така ракета має 10 атомових головок і є спроможна летіти більше як 6,000 миль та попадати в ціль. Ракети МХ можна керувати з віддалі комп'юторською системою. Ракети розміщені на воєнній базі біля місцевости Воррен у стейті Вайомінґ.

Спроба...

Закінчення зі стор. 2.

рад, підкомісій тощо. Наша громадська централя у формі СКВУ ще не стала поважним громадським проводом усієї діяспори, бо деякі крайові централі, а окремі політичні групи в понадкрайовому маштабі не респектують цієї централі і ведуть свою діяльність у розріз із становищем СКВУ. Про брак підтримки централі свідчать і її обмежені матеріяльні засоби: досі понад 50 відсотків прибутків приходять з Канади, а менша половина приходить з усіх інших країн. СКВУ не охопив більше як 7,000 постійних платників в цілій діяспорі в той час, як при добрій співпраці складових організацій це число могло б легко збільшитися на 1000 відсотків.

Співпрацю з Церквами на терені СКВУ назовні наладнано, але насправді ці взаємини поважно „скриплять". Ювілей Тисячоліття, до якого ми готуємося і який має завершитися на п'ятому конґресі СКВУ восени 1988 року, міг би стати нагодою підйому українського життя в діяспорі. Але покищо немає познак, що ми всі готові „тягнути в один гуж". Є ще час і багато можливостей розумно скапіталізувати цей рідкий ювілей, щоб став нагодою відродження української людини.

Нашою поважною проблемою є стаґнація спільнот на поселеннях і явище асиміляції, до чого не в останньому причиняються і мішані подружжя. Українська культурна діяльність, її розвиток у різних галузях і збереження української мови мають стати головними завданнями діяспори, якщо вона бажає себе зберегти. Не відкидаючи тих українців з третьої і четвертої ґенерацій, які затратили знання мови, ми все таки повинні наголошувати значення української мови, бо без мови немає культури. Застрашуючим є спадок україномовних українців в Канаді: з 75 відсотків в 1950 році до біля 40 відсотків в 1980 році за офіційною статистикою. Якщо така ситуація в Канаді, то в інших країнах може бути гіршою, бо там не має навіть статистики, а ми присвячуємо мінімальну увагу науковим дослідженням діяспори.

Три головні завдання поставив П. Саварин для української громади поза Україною: розбудову Українських Церков, які мають шанси найдовше продовжити існування діяспори (з українським змістом і формою в тих Церквах), розвиток української науки і скріплення української родини. Доповідач висунув думку, паралельно з дискутованою на Пластовому Конґресі концепцією т. зв. вічної діяспори, що нам треба творити вартості для постійної спільноти поза Україною, яка може продовжуватися силами власної динаміки, як також новим припливом людей українського роду з України і Східньої Европи.

Роля СКВУ

Думки президента СКВУ не викликають заперечень, тому і дискусія після доповіді не була контроверсійною. Публіка була видимо зворушена і позитивно наставлена до викладених поглядів П. Саварина. Було приємно почути тверезі реальні і конструктивні думки когось із наших „верхів". Більшість своїх спостережень і пропозицій П. Саварин черпав із українського канадського життя і досвіду, бо його він найкраще знає і міг авторитетно оцінити. Українська діяспора в Канаді також найкраще досліджена, бо з цієї проблематики останнім часом появилася низка праць. Признаймося, що в інших країнах (знов малий вийняток Австралія), зокрема в ЗСА, українське життя і діяспорні проблеми майже не досліджені, і тому годі ставити компетентні діягнози для наших проблем, а вже поготів якихось прогноз і практичного пляну дії.

Серед багатьох інших, впало одне цікаве питання в часі дискусії: чому П. Саварин на протязі своєї трирічної каденції на пості президента СКВУ не довів до консолідації, а навпаки є тенденція до роз'єднання? Доповідач відповів, що в нашому суспільстві є середовища і люди, якими важко співпрацювати, ділитися владою і впливами. Ця наша хронічна слабість відбивається на тому, що майже у всьому наші досягнення малі і обмежені. Проте, у своїх відповідях він вносив типовий П. Савариновi оптимізм і бажання праці, свідомість громадського обов'язку і концентрування на позитиви.

Цей виступ і поїздка чолового представника організованої української діяспори свідчить, як потрібно нашим громадам стрічатися із своїм проводом. Відгук рядового громадянина був прихильним і позитивним. Це виявилося і в тому, що під час доповіді зібрано певну суму датків на СКВУ, як також в тому, що присутні розібрали близько сто примірників матеріялів II Конґресу СКВУ. Але що є із збірниками матеріялів III і IУ Конґресів, які, мабуть, ще не зредаґовані? Тому при всій позитивній оцінці виступу голови СКВУ в Америці варта ще й нагадати: приятелі в Торонто, не відбувайте V Конґресу, якщо ви ще не дали в руки громадян матеріялів з двох попередніх конґресів.

Бенкет Кредитової Кооперативи в Пассейку

У неділю, 19-го жовтня ц.р., в приміщеннях Української Централі в Пассейку, Н. Дж. відбувся ювілейний бенкет для відзначення 25-ліття заснування місцевої Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч". Свято почалося в год. 4-ій по полудні перекускою і коктейлем в долішніх кімнатах Централі. Годину пізніше всі гості перейшли до святково прибраної головної залі й зайняли місця за приготованими для вечері столами. На сцені пишалася срібно-чорна емблема Кредитівки, з великою цифрою 25 посередині, запроєктована й виконана Орестою Федун.

Присутніх було понад 400 гостей, в тому біля 40 з-поза Пассейку: голова ЦУКА інж. Д. Григорчук з Чикаґо та представники ближчих і дальших кредитівок. Присутні були теж конґресмен Р. А. Ров і члени стейтової асамблеї Ню Джерзі Дж. Г. Зекер.

Офіційну частину свята відкрив президент Кредитової Кооперативи Ярослав Федун, вітаючи місцевого пароха української католицької церкви о. Рафаїла Турконяка, інж. Д. Григорчука, представників і членів-гостей довколішніх кредитівок, українських та американських гостей та членів кооперативи. Після молитви, яку провів о. Рафаїл, присутні хвилиною мовчанки вшанували пам'ять тих членів дирекції і Кредитівки, які відійшли у вічність протягом останніх 25 років. Опісля Я. Федун передав дальше ведення програмою секретареві Кредитівки Степанові Кірі. Як першого, С. Кіра покликав до слова голову місцевого відділу „Самопомочі" Миколу Савчина, який підкреслив ціль і вагу свята та вніс тост за дальший розвиток й успіх Кредитівки, після чого присутні відспівали многоліття. Почалася вечеря, яку час від часу перетинав тостмайстер С. Кіра дальшими точками програми. Він представив господарів свята — членів Дирекції, Кредитового комітету, Контрольної комісії, та працівників кредитівки, опісля запросив до привітів американських гостей: Дж. Зекера та конґресмена Р. Рова. Конґресмен теплими словами привітав господарів і гостей, підкреслив значення Кредитівки і її росту для громади Пассейку й околиці, звернув увагу на важливість основної засади Кредитівки, тобто що членами кооперативи можуть бути тільки українці й їхні родини, згуртовані в „Самопомочі". На кінець він поділився з присутніми своїми спостереженнями під час поїздок і зустрічів з громадським життям і які його турбують, а саме: треба конечно активізувати молодь і включати її в кожну галузь громадського життя. Інакше установи чекає сплячка, занепад діяльности чи навіть розв'язання. Дж. Зекер привітав Кредитівку з її святом і передав грамоту від Генеральної Ассамблеї Ню Джерзі, видану з нагоди 25-ліття заснування Кооперативи з признанням за зроблену працю та побажанням дальшого росту й успіхів. Наступним промовляв довголітній член Дирекції Кредитівки Роман Микита, який коротко переповів розвиток Кредитівки за 25 років її існування. Прохання на дозвіл закласти кооперативи було рішене членами „Самопомочі" 14-го жовтня 1959 року. Прохання підписали д-р Константин Третяк, Петро Ігнат, д-р Юлій Химинець, Михайло Стефанів, Роман Свистун, Михайло Брездень і Іван Бутрик. Затверджений дозвіл-чартер одержано 14-го січня 1960 року. Основуючі збори, на яких вибрано першу Дирекцію і Кредитовий комітет Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Пассейку відбулися 28-го лютого 1960 року. В першому році існування прийнято 191 члена, майна було 45,000 долярів на ощадностях, і 23,000 дол. на позичках. За 25 років Кредитівка зросла до понад 2,000 членів і 15,5 мільйона долярів майна. Ріст Кредитівки це, в першу чергу, заслуга її членів, як теж вислід праці всіх працівників Дирекції від початків заснування кооперативи. В тому місці тостмастер представив гостям всіх колишніх членів-основників і членів-директорів, що були присутні на залі.

Офіційні точки програми переплітано розваговими точками. В першій розваговій точці виступив дует бандуристів з Ню Йорку, Юліян Китастий з товаришем, після них танцювальна група СУМА „Ластівки" з Пассейку під керівництвом Романа Стадкевича. Виступ популярного гумориста Степана Магмета публіка перерывала частими оплесками і гучним сміхом. Мистецьку програму закінчив співочий гурток „Кобза" при пластовій станиці в Пассейку під орудою А. Фраміґи. Всі виступи гості нагороджували рясними оплесками. В дальшій частині офіційної програми С. Кіра відчитав письмові привіти, що їх надіслали до кредитівки з нагоди її 25-літнього ювілею президент ЗСА Роналд Реґен, сенатор стейту Ню Джерзі Біл Бредлі, губернатор стейту Ню Джерзі Томас Кейн, о. Ю. Галиця від української православної церкви в Кліфтоні, Р. Мицик і О. Плешкевич від Кооперативи в Чикаго, Л. Липецький за Кооперативу в Дітройті, П. Рогатинський від Кооперативи „Будучність" в Дітройті, З. Балабан від Кредитівки в Гартфорді, П. Бреславець від Кооперативи в Міннеаполісі, та В. Гавриляк від Кредитової Спілки в Рочестері. Він теж прочитав листа-привіт від Михайла Целюха, фінансового керівника Кредитівки в Пассейку, який в той час перебував в Японії з рамени компанії, для якої професійно працює. Після письмових слідували усні привіти, а саме: радник Б. Ластовецький від товариства „Самопоміч" в Ню Йорку, Л. Зелик від Кооперативи в Ню Йорку, В. Козіцький від Кредитівки СУМА-Йонкерс, М. Василик від Кредитівки в Кергонксоні, Ю. Ференцевич від Кредитівки в Джерзі Сіті, О. Цяпка від Кредитівки в Нюарку, М. Іванців від Кредитівки в Елізабеті та М. Яремко від Кредитівки в Маямі, Фльорида. К. Ваньо вітав Кредитівку від місцевого відділу УККА. Після усних привітів С. Кіра представив присутніх на залі гостей — представників місцевих українських організацій.

На закінчення офіційної частини тостмайстер попросив до слова голову ЦУКА інж. Д. Григорчука. Промовець розпочав своє слово кількома дотепами, що їх публіка щиро оплескала, а потім перейшов до суті, коротко й ясно підкресливши надзвичайно важливу ролю кредитівок для українського громадського і суспільного життя в Америці й цілому світі. Він навів ряд прикладів і даних про фінансовий ріст, стан, і спроможність кредитівок в майбутньому. За його словами, кредитові кооперативи в ЗСА, — а їх сьогодні є 38 — творять найбільшу і найбільш стабільну фінансову базу, з якої щедро користають ряди українських суспільних, наукових, молодечих й інших організацій. Майно всіх кооператив в ЗСА досягає 470 мільйонів долярів і далі росте. Кожна українська родина в ЗСА повинна стати активним членом Кредитівки. Це принесе їй не тільки кращу і багатогранну фінансову користь в порівнянні з комерційними банками, але й вищі дивіденди від ощадностей, нижчі відсотки від позичок, додаткове обезпечення й інше, а також додаткову користь і допомогу для українських організацій. На кінець інж. Григорчук передав Кредитівці від ЦУКА грамоту для відзначення її 25-літнього ювілею.

Бенкет закінчено біля 9-ої вечора тягненням виграшів, що їх уфундувала Кредитівка. Було 15 виграшів — як телевізори, радіо й інші.

Е. Шипайло

Шкільний рік 1896-87 в Малій Семінарії

По довгих тримісячних вакаціях семінаристи, врешті, повернулись до Малої Семінарії 19-20 вересня...і застали великі зміни в „архітектурі" дому. Аякже! Вже цілий місяць травень робітники, оплачувані очевидно Конгреґацією для Східніх Церков, працювали над модернізацією будови. В Римі майже всі українські установи перейшли процес відновлення, лише Мала Семінарія чекала на принагідну хвилину, щоб також і її змодернізовано. В першу чергу, почалось від мешкальних покоїв оо. настоятелів, потім на подвір'ї розставлено сильні рефлектори, щоб дати можливість семінаристам і по вечері вигідно грати кошиківку, волейбол та копаного м'яча. Є в програмі, щоб наступного року змінити всі рами віконні в Семінарії, головно в спальні хлопців, щоб взимку було їм тепліше „в царстві снів". Приємно було приглядатись до відновленої структури.

В цьому році число учнів зросло на три, все ж тішаться всі, що число бодай не зменшилося. Цього року всіх учнів буде 29, розподілених по чотирьох клясах: матурантів — 7, четвертоклясників — 8, в п'ятій клясі, — 8, в четвертій — 4, а в третій — 10! На 29 учнів восьмеро є новоприбулими. Коли вз'яти до уваги країну походження, то Югославія надалі тримає жезл перемоги: їх є 15, з Англії п'ять, з Німеччини один, з Канади два, із ЗСА три, і з Франції три — це наші три „Мушкетери". Дуже потішаючим фактом є те, що всі новоприбулі володіють добре українською мовою, так що в школі не буде тяжко з ними тепер „гаратати" відповідну програму.

На початку до Семінарії загостив наш колишній учень з Канади, з Торонто, що минулого лютого висвятився на священика. Отцеві Тарасові приємно було зустрітись з Малими Семінаристами та з його колишніми Отцями настоятелями. Він і відправив в семінарійній капличці Службу Божу, в час якої виголосив зворушливу проповідь, дякуючи всім тим, що допомогли йому дійти до священства.

Семінаристи після повернення до Семінарії застали прекрасну літню погоду, що триває і по сьогоднішній день. Щодня постійно сонце видає на світ Божий з 28-29 ступенів тепла. Всі сподіваються, що така погода триватиме й надалі; все ж приємніше вчитися, коли надворі красненько висвічує ясне сонечко. Перед самим початком шкільного року, як велить звичай, відбулась триденниця. Три дні підряд, 28-го, 29-го і 30-го вересня, ввечері, приходив економ обителі УКУ о. Гліб, що в коротких проповідях накреслював важливість додержування та виroблення в собі побожних чеснот, щоб успішно пройти шкільний рік, бо в Семінарії семінарист не лише вчиться але й виховується. В останній день відбулись Сповіді.

Перше жовтня — офіціяльний початок шкільного року — це празник Покрова Матері Божої. Рано о. ректор М. Пришляк відправив торжественну Службу Божу, а по обіді всі пішли на прогулянку „на виноград". Це вже „віковічна" традиція УПМС. З вереснем та жовтнем доспіває виноград, і тоді надходять винозбори, а коло Риму не бракує винотоків. Минулими роками йшлось прямо до винотоку та купувалося цілий один ряд, а тоді семінаристи могли їсти винограду досхочу. Цим разом всі пішли до одного великого інституту салезіянського ім. Папи Пія XI, що має свою власну друкарню. Там і друкуються українськи книжки. Тут о. економ привіз нам винограду, що ми його запили, за італійським звичаєм, — кількома краплями вина. Гарна була ота прогулька, по якій всі повернулися домів змучені, але задоволені. На жаль, треба братися серйозно до науки, ой-йой-йой... На цьому не кінчаємо, бо впродовж року поміщатимемо дальші статті про діяльність нашу.

Отець Є. Небесняк

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів

не пізніше, як вполудне 31-го грудня 1986 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1986 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу виспати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у СЕРЕДУ, 31-го ГРУДНЯ 1986 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті

Головна Канцелярія УНС

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!